

Handläggare
Kajsa Rydergård
Telefon: 08-508 319 44
Gabriel Marawgeh
Telefon: 08-508 283 37**Till**
Kulturnämnden
2020-09-22

Stockholms stads riktlinjer avseende lokalupplåtelse (KS 2020/415). Svar på remiss från kommunstyrelsen

Förslag till beslut

Kulturförvaltningen och Stadsarkivet föreslår att kulturnämnden beslutar:

1. Kulturnämnden godkänner kulturförvaltningens och Stadsarkivets gemensamma tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen
2. Ärendet justeras omedelbart

Robert Olsson
KulturdirektörLennart Ploom
Stadsarkivarie

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har i budget för 2020 fått i uppdrag att i samarbete med berörda nämnder ta fram riktlinjer för lokaluthyrning som möter stadens demokrativillkor. Syftet med riktlinjerna är att säkerställa att tillgång till lokaler fortsatt inte ska gå till aktörer med odemokratiska värderingar eller som uppmuntrar eller möjliggör våldsbejakande extremism. Riktlinjerna ska vara ett stöd i nämnders och bolags arbete med lokalupplåtelser. De lokalförvaltande organisationer som får stöd av kulturnämnden ska arbeta på samma sätt som staden avseende demokrativillkor, och kulturförvaltningen ska säkerställa detta genom sina riktlinjer för stödformen.

I grunden anser kulturförvaltningen och Stadsarkivet att riktlinjerna för lokalupplåtelser med demokrativillkor kommer att vara ett bra verktyg för att säkerställa att förvaltningarnas arbete med lokalupplåtelser sker i linje med stadens mål. Det finns dock en del aspekter som behöver belysas, där kulturförvaltningen anser att riktlinjerna i nuvarande form inte kommer kunna appliceras fullt ut på förvaltningens verksamheter och i stödet till de lokalförvaltande organisationerna.

Underlag för beslut

Remiss av Stockholms stads riktlinjer avseende lokalupplåtelser, KS 2020/415. Remisstiden sträcker sig till den 1 september 2020. Remissen är daterad den 17 april 2020.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av administrativa staben vid kulturförvaltningen och Stadsarkivet, i samråd med Stockholms stadsbibliotek, evenemangsavdelningen och kulturstrategiska staben. Kulturförvaltningen har genom kulturstrategiska staben deltagit i stadsledningskontorets beredning av riktlinjerna för lokalupplåtelser i ett tidigt skede.

UTLÅTANDE

Remissen

Kommunstyrelsen har i budget för 2020 fått i uppdrag att i samarbete med berörda nämnder ta fram riktlinjer för lokaluthyrning som möter stadens demokrativillkor. Syftet med riktlinjerna är att säkerställa att tillgång till lokaler fortsatt inte ska gå till aktörer med odemokratiska värderingar eller som uppmuntrar eller möjliggör våldsbejakande extremism. Riktlinjerna ska vara ett stöd i nämnders och bolags arbete med lokalupplåtelser.

I riktlinjerna anges att stadens lokaler inte ska upplåtas till en aktör om den eller någon av dess företrädare, inom ramen för verksamheten

1. utövar våld, tvång eller hot eller på annat otillbörligt sätt kränker den enskildes grundläggande fri- och rättigheter,
2. diskriminerar eller på annat sätt bryter mot principen om alla människors lika värde,
3. rättfärdigar, främjar eller uppmanar till sådana ageranden som anges i 1 eller 2, eller
4. motarbetar det demokratiska styrelseskicket.

Riktlinjerna ger sedan konkreta exempel på ageranden som strider mot samhällets grundläggande värderingar, samt förslag på hur kontroll av och dialog med aktörer kan genomföras och hur avtal kan utformas för att möta kravet på demokrativillkor.

Kulturförvaltningens stöd till lokalförvaltande organisationer omnämns särskilt i riktlinjerna. De lokalförvaltande organisationerna ska arbeta på samma sätt som staden avseende

demokrativillkor, och kulturförvaltningen ska säkerställa detta genom sina riktlinjer för stödformen.

Förvaltningarnas synpunkter

I grunden anser kulturförvaltningen och Stadsarkivet att riktlinjerna för lokalupplåtelser med demokrativillkor kommer att vara ett bra verktyg för att säkerställa att förvaltningarnas arbete med lokalupplåtelser sker i linje med stadens mål. Det finns dock en del aspekter som behöver belysas, där kulturförvaltningen anser att riktlinjerna i nuvarande form inte kommer kunna appliceras fullt ut på förvaltningens verksamheter.

Kulturförvaltningens arbete med lokalupplåtelser

Kulturförvaltningens arbete med upplåtelser av lokaler från uthyrningen av scenen i Kungsträdgården, som upplåts till ett 30-tal externa aktörer/arrangemang varje år, till tillfälliga upplåtelser av övningsrum i Kulturskolans lokaler och stödet till lokalförvaltande organisationer.

Kulturnämnden har i dagsläget inga fastställda riktlinjer för lokalupplåtelse. Kulturförvaltningen avdelningar och Stadsarkivet har lokala rutiner för upplåtelse av lokaler, inklusive prissättning och bokningsvillkor. Kulturförvaltningen bedömer att nämnden kommer att behöva ta fram riktlinjer för lokalupplåtelser i linje med stadens riktlinjer, samt att en översyn behövs för att tillse att nämndens upplåtelseavtal utformas i linje med förslaget i riktlinjerna.

Det är för närvarande bara Kulturskolan som upplåter lokaler över längre tid till externa aktörer. Det rör sig då framför allt om övningsrum på tider då Kulturskolan själva inte nyttjar lokalerna. Utöver detta upplåter kulturförvaltningens övriga avdelningar lokaler till externa aktörer vid enstaka tillfällen. Stockholms stadsbibliotek uppger att de aldrig hyr ut bibliotekslokaler eller scener till aktörer som vill genomföra program i egen regi. SSB är alltid medarrangör vid programverksamhet i de fall någon extern part är inblandad. De enda formella lokalupplåtelser som SSB gör som bedöms omfattas av de föreslagna riktlinjerna är till filminspelningar, spelfilm såväl som reklamfilm och företrädesvis i Asplundhuset.

Stadsmuseet upplåter sina publika lokalytor samt hörsal och sammanträdesrum för förhyrning i första hand internt för stadens verksamheter samt på förfrågan till externa kunder. Stadsmuseet har även en utomhusscen som kan nyttjas för både egna och

externa program. Cirka 60 externa gruppbokningar hanterades under 2019. Därtill görs ett 50-tal samproduktioner årligen, där Stadsmuseet är medarrangör. I avtalen som förvaltningen skriver med aktörerna framgår att Stadsmuseet kan avbryta ett evenemang av ordnings- eller säkerhetsskäl.

Utöver upplåtelse av förvaltningarnas egna lokaler ansvarar kulturnämnden genom kulturförvaltningen för stödgivningen till stadens lokalförvaltande organisationer, som omnämns särskilt i riktlinjerna (se särskild rubrik nedan).

Evenemangsplats Kungsträdgården

Kulturförvaltningen ansvarar för drift och upplåtelse av scenen i Kungsträdgården. Parken är med sitt centrala läge en av stadens viktigaste mötesplatser, med festivaler, konserter och idrottsaktiviteter året runt. Evenemangsplatsenheten är även remissinstans för tillståndsansökningar och upplåter marken för evenemang.

Scenen i Kungsträdgården upplåts till ett 30-tal externa aktörer/arrangemang varje år. Därtill görs ett 40-tal samproduktioner årligen, där kulturförvaltningen eller någon annan av stadens förvaltningar eller bolag är arrangörer. Samtliga evenemang som bokas till scenen i Kungsträdgården kräver polistillstånd. I avtalen som staden skriver med aktörerna framgår att kulturförvaltningen kan avbryta ett evenemang av ordnings- eller säkerhetsskäl.

Kulturförvaltningen anser att det bör framgå tydligare av riktlinjerna att de omfattar även upplåtelsen av scenen i Kungsträdgården. Kulturförvaltningen bedömer dock att det inte är praktiskt möjligt att fullt ut efterleva förslaget till riktlinjer när det gäller externa upplåtelser av scenen i Kungsträdgården. Framför allt gäller det denna skrivning under rubriken ”Granska förfrågan i övrigt” på s. 12:

”När lokaler upplåts för tillställning ska program och föreläsare meddelas till upplåtaren i samband med förfrågan.”

Ett kommersiellt evenemang som bokats till scenen i Kungsträdgården kan ha uppemot 50 artister/programpunkter, som inte alltid är klara vid bokningstillfället. Att i samband med bokning kontrollera att samtliga programpunkter lever upp till stadens riktlinjer är enligt kulturförvaltningens bedömning inte

praktiskt möjligt, varken för evenemang på scenen i Kungsträdgården eller vid exempelvis Stadsmuseets lokalupplåtelser. Dessutom är det av största vikt att kulturförvaltningens arenor får fortsätta vara en plats för konstnärlig frihet, där en bredd av röster och uttryck kan komma till tals. Det finns en risk att en allt för snäv tolkning av riktlinjerna begränsar detta i för stor utsträckning.

Lokalförvaltande organisationer

Kulturförvaltningen ska genom förslaget till riktlinjer tillse att de lokalförvaltande organisationer som får stöd av kulturförvaltningen arbetar på samma sätt som staden avseende demokrativillkor.

Varje år fördelar kulturnämnden stöd till ett 30-tal lokalförvaltande organisationer runt om i staden. Stödet följs upp genom att aktörerna årligen redovisar hur stödet har använts, och kulturförvaltningen kontrollerar därigenom att stödet har använts på det sätt som uppgetts vid ansökan. Om innehållet i verksamheten förändras väsentligt jämfört med ansökan måste stödmottagaren meddela kulturförvaltningen skriftligt så snart som möjligt.

Förvaltningen bedömer, liksom när det gäller föreningsstödet, att det historiskt förekommit få fall av brott mot det föreslagna demokrativillkoret. Med tanke på att många föreningsaktiviteter har en sluten karaktär kan man dock inte utesluta ett mörkertal. Det har vid några tillfällen kommit till förvaltningens kännedom att lokalförvaltande organisationer har upplåtit lokaler till aktörer som i retrospektiv hade kunnat anses strida mot demokrativillkoren. Samlingslokaler har ofta själva i förebyggande syfte kontaktat kulturförvaltningen för att be om råd och vägledning om upplåtelser. I de fall kulturförvaltningen på annat sätt fått kännedom om att lokalupplåtelser har skett till aktörer som exempelvis uppmanar till våldsbejakande extremism, har kulturförvaltningen kontaktat den lokalförvaltande organisationen för att reda ut vad som har brustit. I några få fall har organisationen inte vidtagit tillräckliga åtgärder, och då har kulturförvaltningen krävt att aktören ska uppvisa en åtgärdsplan. I sista hand innebär en underlåtenhet att följa kulturförvaltningens uppmaningar att stödet helt eller delvis dras in.

Införandet av demokrativillkoren hos de lokalförvaltande organisationerna kommer ta tid att genomföra, och innefattar både revidering av kulturnämndens riktlinjer för stödformen och

ett stort kunskapsutvecklingsarbete i dialog med de lokalförvaltande organisationerna. Kulturförvaltningen har en ambition om att stärka kunskapen hos företrädarna för de lokalförvaltande organisationerna kring frågor om demokrativillkoren och i synnerhet kring ansvarsfrågan vid upplåtelser av lokaler.

Kulturförvaltningen bedömer att det kommer att vara svårt att kontrollera att de lokalförvaltande organisationerna använder sig av de förslag till avtalsskrivningar som finns i riktlinjerna. Det kan bara vara en rekommendation från förvaltningen hur de lokalförvaltande organisationerna ska utforma sina upplåtelseavtal. Kulturförvaltningen bedömer inte att det är i linje med ett demokratiskt stöd till civilsamhället att i detalj styra hur organisationernas avtal är utformade. Det är viktigt att ansvaret för uthyrningarna fortsatt ligger på de lokalförvaltande organisationerna. Kulturförvaltningen vill även här betona vikten av att kulturen och civilsamhällets aktörer tillåts stå fria och att de demokratiska rummen får lov att ha högt till tak. De lokalförvaltande organisationerna är fristående organisationer, och organisationens styrelse ansvarar ytterst för verksamheten och kontrollen av denna.

Stadsarkivets arbete med lokalupplåtelser

Stadsarkivet upplåter sina publika lokalytor, både på Kungsklippan och Liljeholmskajen, för förhyrning i första hand internt för stadens verksamheter samt externa samarbetspartners såsom Riksarkivet, Släktforskarförbundet i Sverige och arkivföreningar i regionen. I andra hand upplåts publika lokaler till närliggande föreningsliv såsom bostadsrättsföreningar eller andra aktörer som i någon form ligger inom Stadsarkivets sfär. Stadsarkivet har tydliga riktlinjer för upplåtelse av sina lokaler och är noga med till vilka som lokalerna upplåts samt ställer alltid krav på att säkerhetskraven uppfylls och att personal från Stadsarkivet är med. Detta gäller särskilt för upplåtelse till externa aktörer.

Övriga synpunkter

Kulturförvaltningen och Stadsarkivet anser att det under rubriken Dokumentation bör framgå att överväganden och beslut om att inte upplåta en lokal till en aktör på grund av demokrativillkoren ska dokumenteras, om ett sådant beslut ska anmälas till nämnden och i vilken utsträckning det kan överklagas av aktören eller laglighetsprövas. Förvaltningarna anser att det bör vara möjligt för nämnden att delegera den typen av beslut, men att berörd

nämnd bör hållas informerad om huruvida någon aktör har nekats lokalupplåtelse med hänvisning till demokrativillkoren. Det är viktigt att det är en transparant process både för ansvariga politiker och aktörerna.

I övrigt gäller även i detta ärende tillämpliga delar av vad som sägs i kulturförvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen av Riktlinjer avseende förenings- och kulturbidrag – demokrativillkor, KS 2020/410:

Sid 6-7, om ansvar: Flera avsnitt handlar om det ansvar som kan läggas på en förening för handlingar som utförs av företrädare, enskilda medlemmar, inbjudna föreläsare och samarbetsorganisationer. Denna ansvarsfråga är viktig och berör lokalförvaltande organisationer som ofta har ett stort antal medlemsorganisationer eller samarbetspartner. Det kan vara svårt för en organisation att bevisa att den eller dess företrädare inte agerar på ett sätt som strider mot demokrativillkoret. De förslag till vad som kan krävas av organisationen bedöms ändå som rimliga av kulturförvaltningen.

Bilagor

1. Remiss av Stockholms stads riktlinjer avseende lokalupplåtelser, KS 2020/415